Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Είδος: Εφημερίδα / Ένθετο : **K**
Ημερομηνία: Κυριακή, 29-12-2013
Σελίδα: 30,31,32,33 (1 από 4)
Μέγεθος: 2130 cm ²
Μέση κυκλοφορία: 19420
Επικοινωνία εντύπου: (210) 4808000

Λέξη κλειδί: ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ

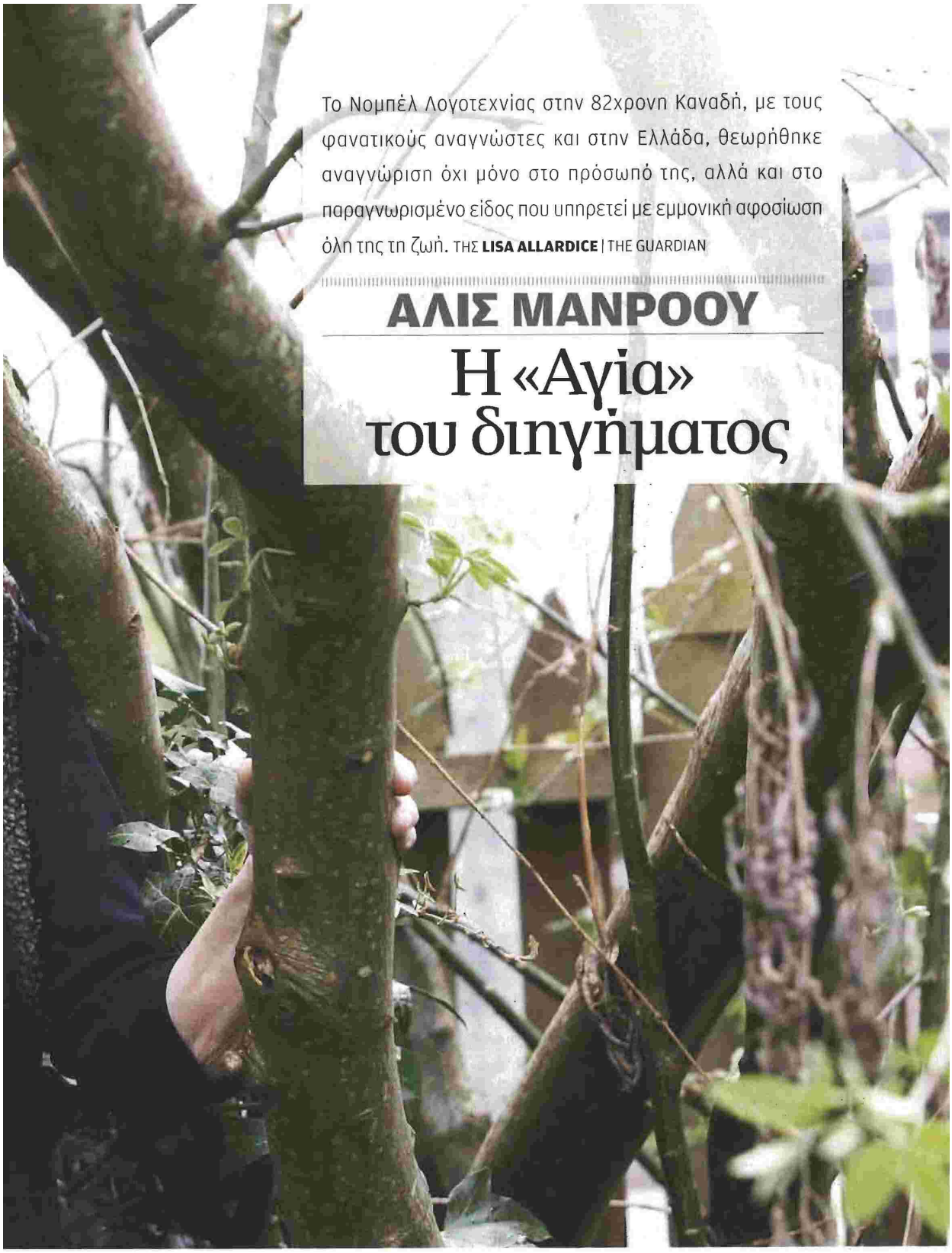
©KIM STALLNECHT/GUARDIAN NEWS, NYT

www.clipnews.gr

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Είδος: Εφημερίδα / Ένθετο : **K**
Ημερομηνία: Κυριακή, 29-12-2013
Σελίδα: 30,31,32,33 (2 από 4)
Μέγεθος: 2130 cm ²
Μέση κυκλοφορία: 19420
Επικοινωνία εντύπου: (210) 4808000

Λέξη κλειδί: ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ

Το Νομπέλ Λογοτεχνίας στην 82χρονη Καναδή, με τους φανατικούς αναγνώστες και στην Ελλάδα, θεωρήθηκε αναγνώριση όχι μόνο στο πρόσωπό της, αλλά και στο παραγνωρισμένο είδος που υπηρετεί με εμμονική αφοσίωση όλη της τη ζωή. ΤΗΣ **LISA ALLARDICE** | THE GUARDIAN

ΑΛΙΣ ΜΑΝΡΟΟΥ

Η «Αγία» του διηγήματος

www.clipnews.gr

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Είδος: Εφημερίδα / Ένθετο : Κ
Ημερομηνία: Κυριακή, 29-12-2013
Σελίδα: 30,31,32,33 (3 από 4)
Μέγεθος: 2130 cm ²
Μέση κυκλοφορία: 19420
Επικοινωνία εντύπου: (210) 4808000

Λέξη κλειδί: ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ

Για τον Τζόναθαν Φράνζεν είναι η «Μεγίστη», για τη Μάργκαρετ Ατγουντ «Αγία της διεθνούς λογοτεχνίας», για το περιοδικό New Yorker, όπου οι ιστορίες της δημοσιεύονται από τη δεκαετία του '70, είναι «η ευλογία μας». Και αν για χρόνια οι θαυμαστές της ζούσαν με την απορία «γιατί η φήμη της είναι τόσο δυσανάλογα μικρή σε σχέση με την αξία της», όπως είχε γράψει ο Φράνζεν σε ένα θερμό άρθρο στους Τάιμς της Νέας Υόρκης το 2004, η βράβευσή της με το Νομπέλ Λογοτεχνίας σκόρπισε χαρά στις τάξεις των αφοσιωμένων της αναγνωστών. Το βραβείο παρελήφθη από την κόρη της Τζένι, καθώς η ίδια, στα 82 της, δεν ήταν σε θέση να κάνει το μακρινό ταξίδι στη Σουηδία.

Τον περασμένο Ιούλιο ανακοίνωσε ότι αποσύρεται, αν και η είδηση του Νομπέλ μεταδόθηκε από την καναδική τηλεόραση με τον υπαινισμό ότι μπορεί να μπει ξανά στον πειρασμό της συγγραφής. Οταν ο εκδότης της Ντάγκλας Γκίμπσον παρέλαβε τη συλλογή «Dear Life» το 2012, του είπε πως θα ήταν το τελευταίο της βιβλίο και εκείνος αισθάνθηκε ότι αυτήν τη φορά το εννοούσε. Ηταν περίπου την ίδια εποχή που τη συνάντησα στη μικρή πόλη Goderich, κοντά στη λίμνη Huron, όπου έζησε σχεδόν όλη της τη ζωή - και της οποίας το τοπίο και τους κατοίκους απέδωσε στα γραπτά της με μοναδική ενσυναίσθηση. Γευματίσαμε στο Bailey's Fine Dining, το στέκι της, όπου δεχόταν κάθε Δευτέρα επισκέπτες. Καθίσαμε στο συνηθισμένο της τραπέζι κοντά στο μπαρ και μου μιλούσε με κέφι για βιβλία, για το γράψιμο και για τη ζωή της. Οταν η σερβιτόρα τέλειωσε το καθάρισμα, έβγαλε και της έδωσε ένα κλειδί από την τσάντα κλείνοντας το μάτι. «Ερχομαι τόσο πολύ καιρό εδώ... σβήνω τα φώτα και κλειδώνω» εξήγησε η Αλις. Συνεχίσαμε την κουβέντα, εναλλάσσοντας ποτήρια λευκού κρασιού με μεταλλικό νερό. Κάποια στιγμή ο σύζυγός της, ο Τζέρι, ένας ψηλός άντρας με κόκκινο πουκάμισο ξυλοκόπου, ήρθε να την πάρει και του ζήτησε να καθίσει έξω στο φορτηγάκι του ακούγοντας τη "Λίμνη των Κύκνων" μέχρι να τελειώσουμε. «Μην ανησυχείς, τη λατρεύει τη μουσική» με καθησύχασε.

Την Κυριακή 21 Αυγούστου του 2011, ένας ανεμοστρόβιλος έπληξε το Goderich και διέλυσε κάμποσα παλιά κτίρια στην πλατεία - το Bailey's ήταν από αυτά που επλήγησαν περισσότερο. «Καθαρή περίπτωση θείας δίκης», αστειεύτηκε η Μάνροου. Ο Τζέρι πέθανε τον περασμένο Απρίλιο. Μια αναπάντεχη θεομηνία, μια προσωπική τραγωδία, ακόμη και το σκηνικό ενός "εκλεκτού" επαρχιακού εστιατορίου - θα μπορούσαν όλα να έχουν βγει από σελίδες ενός διηγήματός της. Αν είσαι αναγνώστης της, σίγουρα γνωρίζεις για την οικογενειακή φάρμα που παρέπεε στα χρόνια του Κράχ. Για το βάσανο της νόσου του Πάρκινσον που χτύπησε τη μητέρα της στα 40. Για την πανεπιστημιακή υποτροφία της. Για τον νεανικό της γάμο μ' έναν μελετηρό φοιτητή, το πώς έγινε μητέρα και πήρε διαζύγιο νωρίς. Και θα αναγνωρίσεις το υδατογράφημα της ντροπής και της ενοχής σε κάθε συλλογή της: «Μεγάλωσα σε μια κοινότητα που ήταν κανόνας η ντροπή», λέει για την ιρλανδο-σκωτσέζικη, πρεσβυτεριανή ανατροφή της. «Λέμε πως κάποια πράγματα δεν συγχωρούνται ή πως δεν θα συγχωρήσουμε ποτέ τον εαυτό μας», είναι οι λέξεις με τις οποίες κλείνει το «Dear Life», αναφερόμενη στο γεγονός ότι δεν επισκέφτηκε τη μητέρα της στο τελευταίο στάδιο της αρρώστιας ούτε πήγε στην κηδεία της. «Αλλά το κάνουμε συνέχεια».

«Λυπάμαι για πολλά πράγματα που δεν έγραψα, αλλά είμαι και απίστευτα ευτυχής για όσα κατάφερα να γράψω.»

Η ασθένεια της μητέρας ανάγκασε την Αλις να αναλάβει το νοικοκυριό και τη φροντίδα του μικρότερου αδερφού και της αδερφής της από την ηλικία των 9. «Ηθελα το σπίτι να είναι καθαρό. Εψηνα τα Σάββατα και σιδέρωνα τα ρούχα όλων. Ηταν ένας τρόπος να κρατήσεις την αξιοπρέπειά σου. Επιφανειακά υπήρξα πολύ καλή με τη μητέρα μου, αλλά ποτέ δεν επέτρεψα στον εαυτό μου να εμπλακεί στην κατάστασή της. Διαφορετικά, θα έμενα και θα φρόντιζα την οικογένεια μέχρι το θάνατό της, οπότε θα ήταν πολύ αργά για να φύγω». Η απόδραση, η απόκρυψη, η υποκρισία είναι έννοιες στις οποίες αναφέρεται συχνά: το πρώτο της βήμα προς την ελευθερία έγινε μέσα από το διάβασμα και το γράψιμο, αν και μόνο στο μυαλό της. Για πολλά χρόνια δεν μετέφερε τίποτα στο χαρτί, γιατί φοβόταν ότι θα ήταν τόσο αποπροσανατολιστικό και κακό, που θα τα παρατούσε. «Είναι τύχη να γεννιέσαι σ' έναν τόπο όπου δεν γράφει κανείς, γιατί μπορείς να πεις, στο λύκειο ας πούμε, ότι κανείς δεν γράφει καλύτερα από εσένα. Η ιδέα του ανταγωνισμού σού είναι ξένη». Με τη φίλη της Μάργκαρετ Ατγουντ ανέπτυξε μια θεωρία για την ύπαρξη αυτής της διακεκριμένης γενιάς γυναικών συγγραφέων του Καναδά όπου ανήκουν, σύμφωνα με την οποία ήταν αδιανόητο για τα αγόρια να βυθίζονται στα βιβλία, καθότι δεν θεωρείτο αρκετά αρρενωπό. «Ηταν ΟΚ όταν γυναίκες άρχισαν να γράφουν βιβλία στον Καναδά, όχι ότι οι άντρες επρόκειτο ποτέ να τα διαβάσουν».

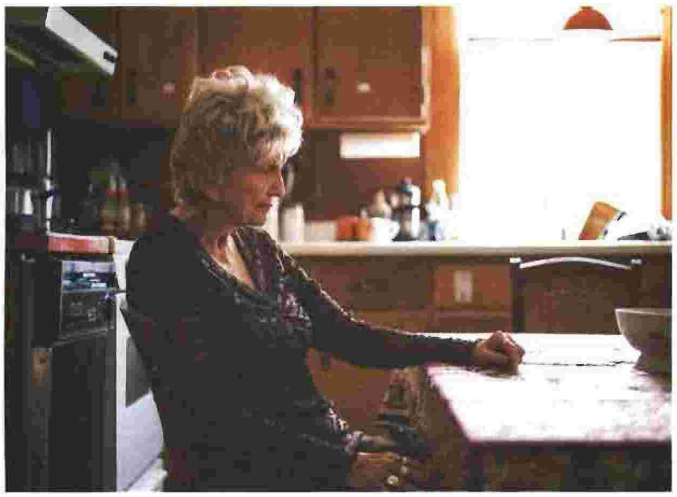
Κέρδισε υποτροφία για το Πανεπιστήμιο του Δυτικού Οντάριο, επιτυχία ανήκουστη για κορίτσι στη γενέτειρά της, το Wingham. Γράφτηκε στο μάθημα δημοσιογραφίας και πέρασε δύο ευτυχισμένα χρόνια, μακριά από τα δεσμά του νοικοκυριού. Οταν παντρεύτηκε τον Τζιμ Μάνροου ήταν 20 ετών. Εγκαταστάθηκαν στο Βόρειο Βανκούβερ και η Αλις μέχρι τα 26 είχε αποκτήσει τρία παιδιά - το δεύτερο, η Κάθριν, πέθανε μόλις δύο ημερών. Στα απομνημονεύματά της, η κόρη της Σίλα Μάνροου θυμάται πως η μητέρα της κλειδωνόταν στο πλυσταριό, με τη γραφομη-

www.clipnews.gr

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Είδος: Εφημερίδα / Ένθετο : Κ
Ημερομηνία: Κυριακή, 29-12-2013
Σελίδα: 30,31,32,33 (4 από 4)
Μέγεθος: 2130 cm ²
Μέση κυκλοφορία: 19420
Επικοινωνία εντύπου: (210) 4808000

Λέξη κλειδί: ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ

για να ζήσει με τον Τζέρι στο πατρικό του σπίτι, επειδή η γριά μητέρα του ήταν βαριά ασθενής.

Από εκείνη τη στιγμή «διοχέτευσε όλο της το είναι στις ιστορίες της», λέει ο Γκίμπσον, που υπέγραψε μαζί της συμβόλαιο το 1976 και υπήρξε έκτοτε ο μόνος εκδότης της. «Οταν επέστρεψε στα πάτρια, ανακάλυψε πως αυτός ήταν ο κόσμος της και ο κόσμος που θα τροφοδοτούσε τα γραπτά της για το υπόλοιπο της ζωής της». Τα διηγήματά της

Για πολλά χρόνια δεν μετέφερε τίποτα στο χαρτί, γιατί φοβόταν ότι θα ήταν τόσο αποπροσανατολιστικό και κακό, που θα τα παρατούσε.

χανή ανάμεσα στο πλυντήριο, το στεγνωτήριο και τη σιδερώστρα - «μπορούσε να γράψει σε οποιοδήποτε σημείο του σπιτιού». Το 1963 η οικογένεια μετακόμισε στη Βικτώρια, στη νήσο Βανκούβερ, όπου ο Τζιμ Μάνροου άνοιξε βιβλιοπωλείο - η 50ή επέτειος του οποίου συνέπεσε με την ανακοίνωση του Νομπέλ.

Η Αλις αργότερα δήλωσε ότι ένας από τους λόγους που μπορούσε να γράφει ήταν ότι, ως νοικοκυρά, δεν χρειαζόταν να έχει κανονική δουλειά, ωστόσο κάποια στιγμή έπεσε σε «τοίχο»: «Δεν είχα εκδώσει τίποτα, έπεσα σε κατάθλιψη». Επί δύο χρόνια δεν μπορούσε να ολοκληρώσει ούτε πρόταση. «Είχα χάσει την ελπίδα, την πίστη στον εαυτό μου. Ισως να ήταν απλώς μια φάση που έπρεπε να περάσω. Υποθέτω πως οφείλεται στην επιθυμία μου να πετύχω κάτι σπουδαίο - με την έννοια που δίνουν οι άντρες στα σπουδαία». Εννοεί ένα μυθιστόρημα: «Ολο προσπαθούσα και προσπαθούσα, αλλά ποτέ δεν τα κατάφερνα. Ακόμη και μετά το δεύτερο, το τρίτο, το τέταρτο βιβλίο μου, οι εκδότες μου ακόμη ήλπιζαν - εγώ ένιωθα ότι χάνω το χρόνο μου». Της προκαλεί ακόμη λύπη το γεγονός; «Ναι, λυπάμαι για πολλά πράγματα που δεν έγραψα, αλλά είμαι και απίστευτα ευτυχής για όσα κατάφερα να γράψω».

Κι έπειτα ήρθαν τα seventies: ξεσηκωμός παντού, αλλαγή στα ήθη, εξωσυζυγικές σχέσεις και μια νέα αντίληψη, σε άντρες και γυναίκες, ότι η ζωή μπορεί να είναι καλύτερη ή έστω διαφορετική. «Ημασταν στα προχωρημένα τριάντα μας, η ζωή μας δεν είχε τελειώσει». Το 1973, ο γάμος της συμπεριελήφθη στις «απώλειες» της νέας εποχής. Με λίγα χρήματα στην τράπεζα και το τρίτο της βιβλίο έτοιμο να κυκλοφορήσει, θα έπρεπε για πρώτη φορά να ανησυχήσει για τα προς το ζην, οπότε δέχτηκε μια θέση καθηγήτριας δημιουργικής γραφής στο Πανεπιστήμιο του Γιορκ, στο Τορόντο. Αντεξε μέχρι τα Χριστούγεννα. Παρά την καταστροφική εμπειρία της διδασκαλίας, η επιστροφή στο Νότιο Οντάριο υπήρξε κομβικό γεγονός στην προσωπική ζωή και την καριέρα της. Σε μια απρόβλεπτη εξέλιξη που θα μπορούσε να είχε λάβει χώρα σε μία από τις ιστορίες της, ξανασυνάντησε τον Τζέρι Φρέμλιν, που ως υπεύθυνος ενός φοιτητικού περιοδικού ήταν ο πρώτος άνθρωπος στον οποίο είχε υποβάλει, κάποτε, τη δουλειά της. Της είχε απαντήσει με μια επιστολή θαυμασμού -ήταν ο πρώτος που τη συνέκρινε με τον Τσέχοφ-, αλλά εκείνη είχε απογοητευτεί που την εγκωμίαζε μόνο για τα γραπτά της. Την αναζήτησε στο Οντάριο και «τρία μαρτίνι μετά», όπως λέει η ίδια, ήταν μαζί.

Είκοσι χρόνια μετά την απόδρασή της από το Γουίνγκχαμ, μετακόμισε στο Κλίντον, μια άλλη μικρή πόλη, έγιναν λιγότερο προσωπικά, η πρόζα απλούστερη, οι ιστορίες μεγαλύτερες και πιο σύνθετες. Στα τέλη της δεκαετίας του '70 η Βιρτζίνια Μπάρμπερ ανέλαβε ατζέντισσά της και άρχισε να πουλάει τα διηγήματά της στο New Yorker: «Με τα χρόνια, η θεματολογία της διευρυνόταν. Η έμφαση δεν δινόταν πια τόσο στη σχέση μάνας - κόρης, αλλά και στον έρωτα, στα παιδιά. Καθώς η ζωή της άλλαζε, τα διηγήματα άλλαζαν επίσης, δεν ήταν αυτοβιογραφικά κατ' ανάγκη, αλλά κατά περίσταση». Οι συλλογές εκδίδονταν κάθε τρία - τέσσερα χρόνια, φτάνοντας τις 14. Οταν της ανακοινώθηκε η απονομή του Νομπέλ, απάντησε ότι αυτό είναι υπέροχο, για την ίδια και για το διήγημα ως είδος. «Τις σύντομες ιστορίες συχνά τις προσπερνάμε, ως ένα στάδιο που περνούν οι συγγραφείς πριν γράψουν μυθιστόρημα. Θα ήθελα να βρεθούν στο προσκήνιο, αυθύπαρκτες και απελευθερωμένες». ΑΠΟΔΟΣΗ: ΓΙΩΡΓΟΣ ΤΣΙΡΟΣ

info:

Στα Ελληνικά κυκλοφορούν οι συλλογές «Μ' αγαπάει δεν μ' αγαπάει» και «Πάρα πολλή ευτυχία» από τις εκδόσεις Μεταίχμιο, ενώ υπό έκδοση είναι και η τελευταία της συλλογή με τίτλο «Dear Life».

www.clipnews.gr